

verkeersassen, waar op 'n bepaald tijdstip de mooiste mannen en vrouwen passeeren en waar het alleen aan de politiedirigent te danken is, dat ge uw kostbare reliquieën weer veilig naar huis kunt dragen. Het is hier op deze centrale punten, dat het schema von den radio-electrischen mensch ontworpen wordt en zich tot realiteit ontwikkelt. Om uw hulpenloosheid en het onuitstaanbaar contrast van natuur en mechaniek niet te voelen en u te bevrijden van den vervelenden zorg van uw rudimentaire ledematen zult ge u spoedig met een of ander verplaatsingsapparaat te verzoenen hebben. Steeds meer en meer heeft de mensch zich met de machine vereenzelvigd, doch in den toekomst zullen beide elkaar doordringen: mensch en machine zullen, een volkomen nieuw organo-mechanisme vormen. Dit staat voor mij onomstootelijk vast en wat Nietzsche den bovenmensch noemt zal bestaan uit 'n klein, metalen voorwerp, dat fluitend en blinkend, met de snelheid van een kanonskogel, alle denkbare en ondenkbare afmetingen de ruimte zal doorklieven en beheerschen.

Wordt vervolgd.

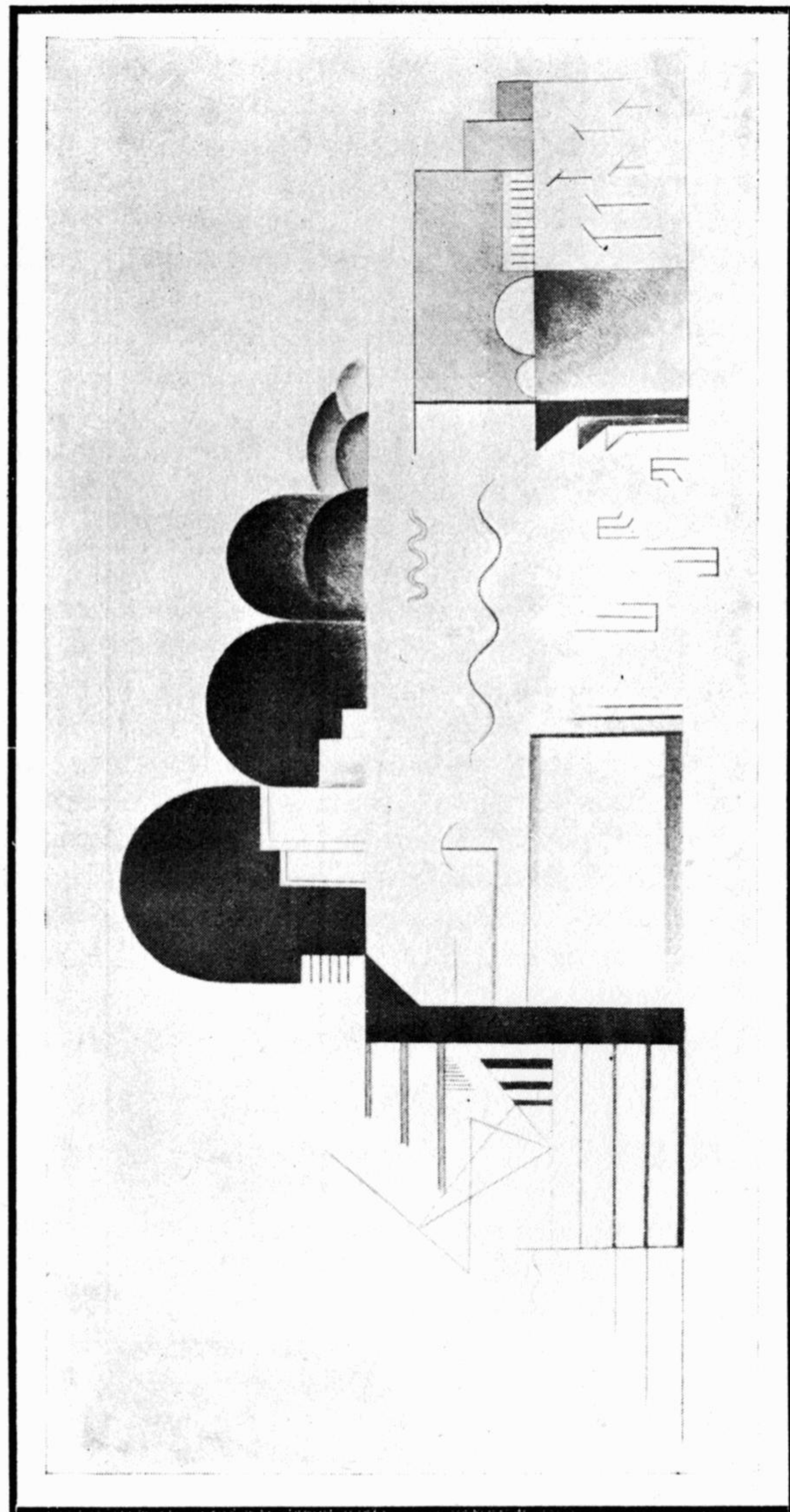
ABSTRACTE FILMBEELDING

De schilders Hans Richter en Viking Eggeling komen met hun abstracte filmbeelding niet geheel onverwacht. Het denkbeeld, het statisch karakter van de schilderij door het dynamische der filmtechniek te overwinnen, bestond reeds bij die kunstenaars, welke de moderne problemen der beeldende kunst met behulp der vergevorderde filmtechniek tot een oplossing wilde brengen om zodoende het dynamische en het statische esthetisch te doen samengaan. Tot een bevredigend resultaat kwam het echter nog niet, evenmin is de poging om de dramatische inhoud van eene door en door verteerde ideologie door een zoogenaamden expressio-nistischen film (verdikte tragiek) tot uitdrukking te brengen, een oplossing, welke aan den nieuwen tijd be-

antwoordt. Ik zou hier nog vele compromissen kunnen opnoemen, doch met dit alles heeft de abstracte filmbeelding waarmee 'n nieuwe aera van 'n dynamische uitdrukkingsmogelijkheid, is ingeleid, niets te maken. Het is algemeen bekend, dat ook de futuristen naar een dynamische werking in de schilderij zochten, welke echter ten opzichte van het statische karakter hunner producten altijd min of meer suggestief bleef. Meer dynamo-technisch was het denkbeeld van een onzer medewerkers van de Stijl in 1918, den heer V. Huszar, om de abstracte kleurbeelding op de filmtechniek over te dragen en hierdoor de mogelijkheid te scheppen om voortdurend wisselende composities »op te voeren«. Ik releveer dit in verband met de reeds vergevorderde proefnemingen van Richter-Eggeling. Ik weet, dat er eenig gevaar in schuilt deze abstracte filmbeelding met de muziek te vergelijken, daar dit steeds tot misverstand aanleiding geeft. Toch zou het verhelderend kunnen zijn deze abstracte filmbeelding te vergelijken met zichtbare muziek, want ongeveer op dezelfde wijze als bij de muziek ontwikkelt zich hier in het open lichtveld, zichtbaar de geheele compositie. De toeschouwer ziet de compositie (van te voren in 'n »partituur« door den kunstenaar vastgelegd) in het lichtveld worden, hare bepaaldheid krijgen en weder verdwijnen, waarna weder 'n nieuwe compositie van geheel andere indeeling, verhouding en structuur in het lichtveld wordt opgebouwd. Deze abstracte, langs mechanischen weg gerealiseerde dynamo-plastiek zal begeleid kunnen worden door muzikale composities, waarbij zoowel de instrumentatie als de inhoud volkomen nieuw zouden moeten zijn. Het schijnt, dat dit denkbeeld eener mechanische beelding meerdere kunstenaars tegelijkertijd bezighield. En toen de schilders Richter en Eggeling zich tot »De Stijl« wendden tot realiseering van dit denkbeeld heb ik mij onverwijld naar de Nieder-Lausitz begeven, wjl ik er een overeenstemmende gezindheid in speurde en ik hun arbeid en vorderingen daarom wilde leren kennen. Hoewel nog niet geheel tot opheffing van vorm ge-

komen bleek het mij, dat zij niet slechts een generaal-
 basis voor de dynamo-plastiek gevonden hadden maar
 ook, dat zij al sinds ruim 'n jaar met goed gevolg bij
 het »Universum-Film-Aktiengesellschaft« (Ufa) te Berlijn,
 de technische uitvoeringsmogelijkheden hadden onder-
 zocht. De teekeningen benodigd voor het mechanisch
 tot stand brengen van eene compositie, bestaan uit lange
 partituurrollen, waarop de ontwikkeling van de compo-
 sitie opeenvolgend zijn aangegeven echter zóó, dat de
 tusschenliggende momenten langs mechanischen weg
 zich ontwikkelen. Deze exact uitgevoerde teekeningen,
 in zwart, wit en grijs bleken ondanks de nauwgezette
 uitvoering nog niet exact genoeg. De enorme ver-
 grooting door de lens in 'n lichtveld b. v. van
 10 M. \times 6 M. verraadt elke zwakheid van de
 menschelijke hand en daar het niet meer de
 hand is, maar de geest die de kunst maakt en
 daar de nieuwe geest de grootst mogelijke be-
 paaldheid opeischt voor zijne uitdrukking, is
 slechts de machine in haar uiterste perfectie, de
 moderne machine, bij machte de hoogere eischen
 van den scheppenden geest te realiseeren¹. De
 behoefte naar een streng bepaalde tekening maakt 'n
 machinale vaststelling der vlak — ruimte — en kleurverhou-
 dingen noodzakelijk. Ook hier komt dus weer de hul-
 peloosheid van het primitieve handwerk aan het licht.
 Wanneer men weet dat voor een filmpartituur meer dan
 300 teekeningen noodig zijn, zal men begrijpen, dat de
 abstracte filmbeelding het terrein is, waar de mechanische
 teekenwijze belangrijke diensten kan verrichten. De
 schilders Richter-Eggeling zoeken dan ook in die rich-
 ting tot en oplossing te komen. Gesteund door de
 beste krachten op technisch en wetenschappelijk terrein
 (o. a. ook door Einstein) zal hen dit niet moeilijk vallen,
 doch daar Duitschland te arm is om deze kunst indu-

¹ Belangrijk is hier op te merken, dat de S. I. M. P. A., machine
 fabriek te Milaan, een »Macchina a misurare«, door 'n kleine motor
 gedreven, heeft uit gevonden; waarvan ik 'n exemplaar zag wer-
 ken op de jaarbeurs te Milaan. Wij komen hierop nog terug. Red.



HANS RICHTER-VIKING EGGELING
 ABSTRACTE FILMBEELDING

strieel te maken zal'n ander land (en daarvoor is Holland met zijn hooge valuta het aangewezen land) 'n Bayreuth van de nieuwe filmbeelding industrieel, alzoo financieel mogelijk moeten maken¹. De eerste opvoeringsproeven bleven beperkt tot composities in zwart, wit en grijs; de reproductie voorkomend in dit nummer geeft eenigszins een indruk van zulk een compositie op het oogenblik, dat'n bepaald geheel door het licht is opgebouwd. Deze »middenpartij« ontwikkelt zich dan weder verder, tot dat de verhoudingen 'n volledige beeldende bepaaldheid bereikt hebben. Deze reproductie geeft dus niet meer dan één moment van één bepaalde verhouding der compositie, maar is feitelijk niet te scheiden van het bewegend lichtapparaat van den film. Deze filmbeelding kan niet slechts'n samenwerking van alle kunsten op een nieuwe generaalbasis mogelijk maken maar zij kan ook de nieuwe beelder ontheffen van de oude en primitieve wijze van het handwerk-schilderen met olieverf. Wanneer de filmtechniek geheel voor de dynamo-plastiek geschikt zal zijn, zullen de beeldende kunstenaars hunne composities voor den film »schrijven«, de kleur of vormverhoudingen zullen door cijfers nauwkeurig aangegeven zijn waarna hun ontwerpen langs mechanischen weg, door electrischen stroom tot de meest exacte, meest volmaakte uitdrukking zal komen.

Weimar. 10 Mei.

THÉO VAN DOESBURG

OPEN BRIEF

Als antwoord op de brieven, die bij wijze van protest, tegen het in »bescherming nemen« der symmetrie »als in strijd met een nieuwe beelding,« bij de redactie inkwamen, verwijzen wij naar hetgeen daarover in de drie vorige jaargangen door de voornaamste vertegenwoordig-

¹ Daar wij nog meerdere artikelen over de abstracte filmbeelding in de Stijl zullen publiceeren, zullen wij ook de praktische zijde, »de Finanzfrage« onder de oogen moeten zien. Red.

gers van de stijldenbeelden is geschreven en betoond. Wij wilden echter aan dezen woordvoerder der fransche cubisten de vrijheid laten om zijne inzichten, in aphoristischen vorm in de Stijl gepubliceerd, te ontwikkelen, terwijl wij het aan het moderne inzicht der lezers overlieten, — en dit om elke gezagvoerende schoolsche dogmatiek te ontgaan, — er die denkbeelden in te waardeeren die voor de ontwikkeling van het nieuwe, van belang zijn. Symmetrie, als tweezijdige organische gelijkheid, als geslotenheid, is inderdaad vijandig aan een meer innerlijke, open beelding van den geest. Een nieuwe beelding. Wij bestreden haar daarom steeds en zullen haar steeds blijven bestrijden.

Toch willen wij de logica, welke achter deze plotse-linge verheerlijking der symmetrie schuilt, wat nader toelichten: Zij, die door het cubisme tot een meer bepaalde, in kleur en vorm vlakke uitdrukking kwamen (zooals Herbin) begrepen, dat het esthetisch evenwicht niet gevonden wordt, in het op een vlak tegen elkaar uitbalanceeren van verschillende (schuine, ronde en rechte) vormen. Zij voelden dit gelijk staan met een soort jongleurs-equilibrisme en meenden, door terug te grijpen naar de symmetrie, hieraan te ontkomen.

Bij een diepere beleving van het beeldingsbegrip, waarbij het evenwicht slechts op verhouding en contrast van kleur tot kleur en van vlak tot vlak enz aankomt, wordt zoowel het eerste als het laatste geheel volgens de kunst overwonnen.

DE STIJL

RONDBLIK

**ENGELAND — OUR LONDON LETTER DOOR
SACHEVERELL SITWELL**

In London the Arts Council have long been organising Exhibitions of interest and art. The Council has shown a great deal of energy, and is to be congratulated for its work. The Council, which was previously the